

Kaupunginhallituksen vastaus vuoden 2023 Nurmeksen arviointikertomukseen

Nurmeksen tarkastuslautakunta on nostanut arviointikertomuksessaan 2023 esille huomioita, joihin kaupunginhallituksen on kuntalain 121 § mukaisesti annettava lausuntonsa. Lausunto esitetään kaupunginvaltuustolle. Kaupunginhallituksen vastaukset esitetään siinä järjestyksessä kuin tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessa huomionsa esittänyt.

Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle:

Kaupungin strategian mukaisten toimenpiteiden systemaattinen seuranta ja raportointi on tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi. Tarkastuslautakunta painottaa, että toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet pitää määritellä strategian mukaisesti ja ne tulee ottaa huomioon päätöksenteossa.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että strategiassa on ollut vuodelle 2022 ja 2023 toimenpiteitä, jotka ovat jääneet toteuttamatta:

- Strategian mukaisista tavoitteista toteuttamatta:
- I / 2022: Valtimon keskuskadun korjausrahoitus
- II / 2022: metsien suojelualueiden virallistaminen
- II / 2022: biokaasun jakeluasema käyttöön
- II / 2023: 2. asteen koulutuksen kehittäminen

Poistettu ohjelmasta:

- I / 2022: Bomban seisakkeen toteuttaminen
- II / 2023: liikunnanohjaajan toimen perustaminen

KH vastaus:

Arviointikertomus koskee vuotta 2023, joten kaupunginhallitus vastaa vuoden 2023 osalta.

2. asteen koulutuksen kehittäminen

Nurmeksen kaupunki osallistuu aktiivisesti yhteistyöpalavereihin Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian ja muiden sidosryhmien kanssa. Kerran vuodessa järjestetään Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian ja omistajakuntien kunnallsijohdon työkokous.

Tästä löytyy maininta tilinpäätöskirjasta:

ELINVOI MA	2. asteen koulutuksen kehittäminen	Yhteistyössä Nurmeksen yrittäjät ry, Riveria ja Nurmeksen kaupunki (kaikki toimialueet ja Pikes).	Yhteistyöpalavereja on pidetty.	Yhteistyöpalavereja on pidetty. Riverialla alkaa vuonna 2024 kaksi kansainvälistä koulutusta yksi keväällä ja yksi syksyllä. Nurmeksen kaupunki ja Valtimon yrittäjät ry ovat allekirjoittaneet elinvoimalupauksen.	1425 Hallinto palvelut	Toteutunut
---------------	------------------------------------	---	---------------------------------	---	------------------------	---

Liikunnanohjaajan toimen perustaminen

Hyvinvointilautakunta on 27.9.2022 pitämässään talousarviokokouksessa esittänyt ja varannut määrärahan strategian mukaisesti liikunnanohjaajan toimen perustamiseen 1.7.2023 alkaen. Kaupunginvaltuusto on 28.11.2022 pitämässään talousarviokokouksessa §71 päättänyt jättää liikunnanohjaajan toimen perustamatta.

Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle:

Tarkastuslautakunta pitää edelleen huolestuttavana kaupungin talouskehitystä. Tilikauden tulos oli +856 208 euroa. Ylijäämää syntyi 510 793 euroa. Tästä 475.940 euroa oli kertaeriä (pysyvien vastaavien myyntivoitot 475.940 euroa), joita ilman tilikauden ylijäämä olisi noin 35.000 euroa.

Toimintaympäristön kasvavan epävarmuuden myötä kaupungin elinvoiman kehittämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota väestön vähenemiseen. Kaupungin väkiluku pienentyi 111 hengellä. Syntyvyys oli 49 henkeä ja kuolleisuus 152, eli luonnollinen väestön väheneminen 103 henkeä.

Pitkäjänteisen kaupunkisuunnittelun mahdollistamiseksi tarkastuslautakunta kehottaa tarkentamaan väestönmuutoksen analysointia (ml. vaikutus aktiiviseen työvoimaan) toimintakertomuksessa.

Lisäksi lautakunta toivoo vertailutietoja maakunnallisesti sekä samankokoisiin kuntiin/seutu-kaupunkeihin.

Väestökehitys tulee huomioitavaksi kaupungin investointi- ja palvelutoiminnan suunnittelussa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä kaupungin vetovoimatekijöiden ja työnantajamielikuvan kehittämistä osaavan henkilöstön saamiseksi ja väestömäärän kehityksen parantamiseksi.

Tarkastuslautakunta suosittaa kaupunkia tekemään yhteistyötä sekä maakuntaliiton että maakunnallisten koulutusorganisaatioiden kanssa koulutustarjonnan monipuolistamiseksi. Osaavan työvoiman saannin varmistamiseksi myös maahanmuuttoa tulee edistää.

KH vastaus:***Elinvoiman kehittäminen***

Yritysyhteistyötä on lisätty mm. säännöllisten yrittäjätapaamisten kautta. Kaupunginhallitus hyväksyi 18.9.2023 § 215 Nurmeksen kaupungin ja Nurmeksen ja Valtimon Yrittäjien elinvoimallupauksen valtuustokaudelle 2021-2025.

Elinvoimapalvelujen johtoryhmä kokoontuu yhteisesti muutaman kerran vuodessa käymään läpi ajankohtaisia hankkeita. Tapaamiseen osallistuvat kaupunginjohtaja, tekninen johtaja ja PIKES OY:n toimitusjohtaja.

Nurmeksen kaupungin kaavatyötä jatketaan konsulttivetoisesti. PIKES Oy:n ja elinkeinoelämän kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua kaavoituksen painopistealueista.

Väestön väheneminen

Väestönmuutoksen analysointi ja vertailutiedot otetaan mukaan v.2024 tilinpäätökseen.

Yhteistyö ja osaavan työvoiman saannin varmistaminen

Kaupunki tekee yhteistyötä eri tahojen (mm. Riveria) kanssa koulutustarjonnan saamiseksi ja pitämiseksi Nurmeksessa. Kaupunki on aktiivisesti mukana kansainvälisten opiskelijoiden kotouttamisessa erityisesti alkuvaiheen asettautumiseen ja asumiseen liittyen sekä tarjoten yleistä ohjausta ja neuvontaa kansainvälisille opiskelijoille. Kaupunki koollekutsuu laajaa kotouttamisen monialaista yhteistyöryhmää, jossa ovat edustettuna mm. PIKES, hyvinvointialue, TE ja oppilaitokset. Kaupunki on hakenut vuosille 2025-2027 osahanketta maakunnalliseen kotouttamista kehittäväan kuntien ja maakuntaliiton ELO-hankkeeseen sekä osallistuu tiiviisti myös 2025-2027 toteutuvaan ELY:n WINK-ryhmähankkeeseen, jossa ovat mukana kaikki maakunnan oppilaitokset. Kaupungin maahanmuuttokoordinaattori tekee paikallista ja maakunnallista yhteistyötä ja tarjoaa kotoutumisen ja asettautumisen tukea kaikille Nurmeksessa asuville maahan muuttaneille. Kaupungin palveluja ja mm. maahan muuttaneille tarjottavaa suomen kielen koulutusta kehitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kaupunginhallituksen toimiala

Hallintopalvelut

Tarkastuslautakunta toteaa, että palkkatukityöhön on käytetty 366 000 euroa. Sen vaikutusta ei ole kuitenkaan esitetty.

KH vastaus:

Vuonna 2023 työllistettiin yhteensä 44 eri henkilöä, yhteensä noin 16 henkilötyövuotta. Näistä 18 henkilöä oli velvoitetyöllistettyjä, joka on iso määrä. (Kunnan työllistämismäärä on laki-sääteinen palvelu, jossa kunnan on tarjottava 57 vuotta täyttäneille työttömille palkkatuetta työtä työttömyyspäivärahan päättyessä enimmäismaksuajan täytyttyä, mikäli muut työllistymistä edistävät palvelut eivät ole hänelle tarkoituksenmukaisia.) Heidän palkkakustannuksensa ovat yleensä suurempia, sillä heille maksetaan työkokemuslisää.

Työvaatekustannukset tulivat myös työllistämisen kustannuspaikalta maksettavaksi vuonna 2023. Monissa tehtävissä, joihin työllistettyjä menee, työturvallisuus vaatii tarkoituksenmukaiset kengät ja vaatetuksen.

Palkkatukityöllistetyistä suurin osa, 35 henkilöä, oli palkattuna 100 % työajalla ja 10 henkilöä työskenteli osa-aikaisena. Lyhyemmällä työajalla saatiin työllistettyä osatyökykyisiä, joiden työllistymisen vapaille työmarkkinoille on haastavampaa. Palkkatukityön kesto oli 6-8 kuukautta ja näin heidät saatiin pois kunnan työmarkkinatukilaskulta, jolloin kunnalle tuli säästöjä. Työllistymisen ajalta kunnalle kertyvä verotulo, pitkäaikaistyöttömyyden katkaiseminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen ovat myös palkkatukityöllistämisen positiivisia vaikutuksia.

Oppisopimuksella kaupungilla oli vuonna 2023 kuusi henkilöä. Näihin saatiin palkkatukea, jolloin heidän palkkakustannuksensa menivät työllistämisen kustannuspaikalta. Heistä kolme työllistyi ja kolmen oppisopimus jatkui seuraavalle vuodelle.

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala

Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Kansallispuiston selvitys on aloittamatta. Kaupungin elinkeinorakennetta ollaan profiloimassa voimakkaasti matkailun suuntaan. On tärkeää, että maankäyttö tukee elinkeinojen ja kaupungin vetovoiman kehittämistä.

KH vastaus:

Kansallispuisto kunnaksi -selvitys on odottanut valtuuston uudelleenlinjausta asiasta. Valtuusto poisti tavoitteen strategiasta strategian välitarkastelussa kokouksessaan 17.6.2024 § 35. Asia on lain perusteella Metsähallituksen vastuulla. Hanke vaikuttaa epärealistiselta, jo kansallispuistokriteerien pohjalta. Hanketta ei ole viety eteenpäin. Matkailun suuntaan suurin käynnissä oleva kehityshanke on Bomban matkailualueen asemakaavan päivittäminen.

Tilapalvelut

Ennakoimattomat ylitykset tulee huomioida ajoissa ja varmistaa, että valtuustolta haetaan lisämääräraha. Kuntatekniikan budjetoimattomiin menoihin olisi tullut hakea lisämääräraha.

KH vastaus:

Ennakoimattomat kustannusten ylitykset johtuivat lähinnä palkkakustannuksista ja henkilösivukuluista (erittäin luminen talvi aiheutti lisäkuluja) ja ostopalveluissa mm. asiantuntijapalveluissa oli ylitystä (tähän sisältyi lakimieskustannuksia) ja tiehöylän peruskorjauskustannuksesta, jota ei voitu ennakoida.

Hyvinvointipalvelujen toimiala

Opetus- ja koulutuspalvelut

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että jos palvelurakenteessa tapahtuu muutoksia, tulee nämä huomioida talousarvion laadinnan yhteydessä. Lisäksi ennakoimattomat ylitykset tulee huomioida ajoissa ja varmistaa, että valtuustolta haetaan lisämääräraha. Perusopetuksessa budjetoimattomiin menoihin olisi tullut hakea lisämäärärahaa vuoden 2023 loppuun mennessä.

KH vastaus:

Hyvinvointilautakunta 23.04.2024 §23: Opetus- ja koulutuspalvelujen tulosalueen toteuma vuodelta 2023 on käyttökateasolla 12 280 214 euroa. Verrattuna muutettuun talousarvioon 2023 se poikkeaa/ylittää talousarvion 351 942 eurolla. Ylitys johtuu ensisijaisesti maksetuista palkoista, henkilösivukuluista ja eläkekuluista. Opetuksen tilapäisten palkkoihin ei oltu budjetoitu elokuun-joulukuun hanketyöntekijöiden palkkamäärärahoja joita vuoden 2023 lopussa oli Kirkkokadun, Porokylän ja Valtimon koululla kussakin 2 kpl eli yhteensä 6. Lisäksi sijaisten palkat toteutuivat budjetoitua suurempana.

Varhaiskasvatuspalvelut

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että jos palvelurakenteessa tapahtuu muutoksia, tulee nämä huomioida talousarvion laadinnan yhteydessä. Lisäksi ennakoimattomat ylitykset tulee huomioida ajoissa ja varmistaa, että valtuustolta haetaan lisämääräraha.

Varhaiskasvatuksessa budjetoimattomiin menoihin olisi tullut hakea lisämääräraha.

KH vastaus:

Hyvinvointilautakunta 23.04.2024 §23: Varhaiskasvatuksen tulosalueen toteuma vuodelta 2023 on käyttökateasolla 6 666 974 euroa. Verrattuna muutettuun talousarvioon 2023 se poikkeaa/ylittää talousarvion 362 408 eurolla. Ylitys johtuu ensisijaisesti maksetuista palkoista, henkilösivukuluista ja eläkekuluista. Varhaiskasvatuksen palkkakustannukset /henkilöstömäärä on nousseet vuoden 2023 aikana. Tämä johtuu pienten lasten varhaiskasvatuspalvelujen kasvaneesta tarpeesta sekä mm. perhepäivähoitajien vähenemisen johdosta. Uusia perhepäivähoitajia ei ole saatu palkattua. Lisäksi uusia lapsiryhmiä jouduttiin perustamaan Hannikaisen päiväkotiin, jonne jouduttiin palkkaamaan 4 työntekijää, Karhitien satelliittiryhmään 3 työntekijää ja Nurmesjärven moduulipäiväkodille 3 työntekijää. Lisäksi jouduttiin perustamaan neljäs vuorohoitoryhmä Pikku-Kaarlen päiväkotiin, mikä edellytti 4 työntekijää. Kolmeen ryhmään on palkattu avustaja tukemaan erityislapsien tarpeita. Hannilan päiväkotiin ja Pikku-Kaarlen päiväkoteihin on palkattu yhteinen varahenkilö paikkamaan henkilöstön poissaoloja, koska henkilöstömitoituksesta ei voi poiketa sekä 1 päiväkotiapulainen johtuen kasvaneesta vuorohoidosta, jotta ruokailujen valmistelut hoituvat viikonloppuisin. Uusia työntekijöitä, joiden palkkausta ei pystytty huomioimaan talousarvion valmistelussa on yhteensä 19 verrattuna vuoteen 2022.

Tytäryhtiöt

Nurmeksen Yrityspalvelu Oy

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että yhtiön talous ja rahoituspohja saadaan kestävälle tasolle sekä toiminta kannattavaksi.

Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Ennalta ehkäisevän työn painopiste on nykyisessä sote-tehtävänjaossa peruskunnissa. Puutteet ennaltaehkäisevässä työssä kuormittavat terveydenhuoltoa ja heikentävät kaupunkilaisien hyvinvointia.

Onnistuessaan hyvinvointityö parantaa hyte-kerrointa ja sitä kautta kaupungin valtionosuutta. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hyvinvointikoordinaattorin tehtävän täyttäminen on onnistuessaan vähintään kustannusneutraali. Tästä syystä tarkastuslautakunta pitää tärkeänä hyvinvointikoordinaattorin tehtävän täyttämistä.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa ei toimi riittävästi. Ongelmia on mm. ennaltaehkäisevässä nuorisotoiminnassa.

KH vastaus:

Kaupunki on julistanut hyvinvointikoordinaattorin viran auki kaksi kertaa. Ensimmäisellä hakukierroksella valittu irtisanoutui koeaikana johtuen palkkaukseen liittyvästä epäkohdasta. Toisella hakukierroksella valittu viranhaltija ei ottanut virkaa vastaan johtuen niin ikään palkkaukseen liittyvästä epäkohdasta. Tämän jälkeen viralle ei myönnetty täyttölupaa perusteluna, että hyvinvointikoordinaattorin työnkuvaa tulee tarkastella yhteistoimintaneuvotteluiden yhteydessä.

Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa pyritään tiivistämään. Nuorisotoiminnan palvelut kaupunki ostaa Hyvärilältä. Ennaltaehkäisevää nuorisotyötä vahvistetaan hankkeella, joka käynnistyy lokakuussa 2024 ja päättyy 31.12.2025.

Tarkastuslautakunnan kysymykset ja kehotukset kaupunginhallitukselle

Henkilöstö

Henkilöstön työhyvinvointi on tärkeä koko organisaation tuottavuuden kannalta. Työhyvinvointikyselyssä on havaittavissa alhainen vastausprosentti ja monien osa-alueiden osalta laskeva trendi. Henkilöstön ja johtoryhmän välisessä tiedonkulussa on parannettavaa.

Henkilöstö on esittänyt edustajaa johtoryhmään, kun käsitellään henkilöstöasioita. Tämän on johtoryhmä evännyt. Tarkastuslautakunta katsoo, että henkilöstön osallistumista asioiden valmisteluun olisi hyvä lisätä. Sama voisi koskea mm. valtuustoseminaareja. Työilmapiiri ja johtamiskulttuuri olisi hyvä perata avoimesti ja kehittävästi. Henkilöstössä katsotaan, että hyvinvointikyselyyn vastaamisen vaikuttavuus on huono mm. siksi, että kyselystä on jätetty pois ns. vapaa sana.

KH vastaus:

Työhyvinvointikysely

Nurmeksen kaupungin työhyvinvointikyselyn toteuttaa kokonaisuudessaan työterveyshuolto Pihlajalinna. Kysymykset tulevat valmiina työterveyshuollosta ja ne painottuvat terveyteen. Kyselyn vastaukset ovat yksityisyyden suojan piirissä ja ainoastaan työterveyshuollon tiedossa. Nurmeksen kaupunki ei saa raakadataa nähtäväkseen, vaan ainoastaan valmiin koosteraportin tuloksista, joka esitetään myös henkilöstölle. Vapaita kommentteja ei julkaista.

Tiedonkulku johtoryhmältä henkilöstölle

Henkilöstön ja johtoryhmän tiedonkulkua on parannettu julkaisemalla tiedote johtoryhmän päätöksistä Vinkissä.

Johtoryhmään henkilöstön edustaja

Johtoryhmä on 2.10.2023 käsitellyt asiaa ja todennut, että johtoryhmä tiedottaa henkilöstöä koskevista asioista. Kokouksissa käsitellään suurelta osin muita asioita kuin henkilöstöasioita, joten johtoryhmä päätti, ettei henkilöstön edustajaa kutsuta johtoryhmään.

Valtuustoseminaareihin henkilöstön edustaja

Valtuuston puheenjohtajisto päättää valtuustoseminaariin kokoonpanosta. Henkilöstön edustajan läsnäoloa valtuustoseminaarissa ei ole koettu tarpeelliseksi.

Rekrytointien oikea-aikaisuuteen tulee kiinnittää huomiota.

KH vastaus:

Rekrytointeja tehdään tarpeen mukaan. Rekrytointiin liittyvä ohjeistus valmistuu vuoden 2024 loppuun mennessä.

Henkilöstökertomuksen informatiivisuutta tulee lisätä. Esimerkiksi sairauspoissaolojen muutos sekä suhteelliset luvut olisi hyvä esittää, niin että vuosien välinen muutos käy selkeästi esille.

KH vastaus:

Otetaan huomioon tarkastuslautakunnan esittämät lisäykset seuraavassa henkilöstökertomuksessa. Nurmeksen kaupungin sairauspoissaoloja seurataan työterveyshuollon tilastojen kautta. Työterveyshuolto on siirtynyt Siun Työterveydestä Pihlajalintaan vuonna 2023, näin ollen vertailutietoja vuodesta 2022 ei ole samassa järjestelmässä saatavissa. Vasta vuosien 2023 ja 2024 tiedot löytyvät molemmat Pihlajalinnan järjestelmistä ja tiedoista saadaan vertailukelpoisia.

Työterveyshuolto toimii nyt hyvin.

KH vastaus: Olemme samaa mieltä!

Puunkuivurin toimituksen valvonta

Puunkuivurin hankinta Puustako Oy:lle Balt Carbon S.I.A:lta on todettu epäonnistuneeksi. Kaupunki on tehnyt hankinnasta 1 036 800 euron alaskirjauksen. Hankintasopimus on kaupungin kannalta epäedullinen jättäen käytännössä kaikki riskit kaupungin kannettavaksi. Varsinainen edunsaaja, Puustako Oy ei vastaa mistään muusta kuin kuivurin vastaanottotestauksesta, missä yhtiö on epäonnistunut.

Vaikka Balt Carbon S.I.A:n kyvyttömyys toimittaa sopimuksen mukainen puunkuivuri on todettu vuonna 2023, ja aiemmin, jo hyvissä ajoin, ei kaupunki ole ryhtynyt etujaan varmistaviin toimiin ennen kuin aivan vuoden lopussa. Tarkastuslautakunta katsoo, että kaupungin reagointi ilmeisiin toimitusvaikeuksiin on ollut riittämätöntä. Tästä johtuen on mahdollista, että

kaupungin menetykset toimituksen toteutumattomuuden vuoksi ovat tarpeettomasti kasvaneet. Toimitussopimuksen viivästysseuraamuksia ja koko sopimuksen purkua olisi pitänyt selvittää.

Puukuivuriin liittyvä prosessi on vietävä loppuun saakka siten, että kaupungille koituvat vahingot minimoidaan. Toimitussopimuksen mukaiset sanktiot on pantava viipymättä täytäntöön. Riskien- ja sopimushallinnan käytäntöjä ja osaamista on kehitettävä, että vastaava ei enää toistu.

KH vastaus:

Puukuivuriin liittyvä prosessi on edelleen kesken ja kaupunginhallitus tekee tarvittavia päätöksiä koskien Balt Carbonia ja puukuivurin toimituksen loppuunsaattamista. Sopimusten laatimiseen kiinnitetään jatkossa entistä tarkempaa huomiota.

Kuntalaisten tiedonsaanti ja osallisuus

Tarkastuslautakunta esittää luottamushenkilöiden ja kuntalaisten tiedonsaannin parantamiseksi, että kaupungin toimielinten pöytäkirjat ja kaupungin viranhaltijapäätökset pidetään nähtävillä kahden vuoden ajan. Erityisesti viranhaltijapäätösten lyhyt näkymisaika heikentää kuntalaisten oikeutta käyttää osallistumismahdollisuuksiaan.

KH vastaus:

Kaupunginhallitus tekee vuoden 2024 loppuun mennessä päätöksen pöytäkirjojen nähtävillä oloajan pidentämisestä kahteen vuoteen. Viranhaltijapäätökset ovat nähtävillä oikaisuvaatimusaajan, minä aikana kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua. Viranhaltijapäätöksiä voidaan pitää pidennetysti nähtävillä luottamushenkilöiden sähköisessä työtilassa Cloudmeetingissä. Tekninen toteutus tähän on jo työn alla.